

Zápis

z obhajoby disertační práce Mgr. Zuzany M. Kosticové

konané dne 2.6.2009

téma práce: „Arte y ritual en Chichén Itzá: los dioses y los hombres“

přítomní: Prof. PhDr. Josef Opatrný CSc. – předseda komise
Prof. PhDr. Anna Housková CSc. – členka komise
Doc. Dr. Bohumil Janský – člen komise
Doc. Mgr. Markéta Křížová, PhD. – členka komise
Romana Jensenová - odd. vědy
Karel Kostić – zapisovatel

Předseda komise prof. Josef Opatrný zahájil obhajobu a představil přítomným kandidátku. Školitelka doc. Křížová následně představila doktorandku a seznámila komisi s uchazečkou.

Kandidátka poté seznámila přítomné se svou disertační prací, která se primárně zabývá konkrétní podobou mayského poklasického náboženství ve městě Chichén Itzá, především s ohledem na protagonisty veřejných rituálů, tzn. lidské (vládci, válečníci, kněží apod.) i božské. Sdělila zejména, že téma disertace zvolila především s ohledem na dostatek pramenů k městu, které lze zároveň použít jako komparační materiál pro celou mayskou oblast, případně i pro Mezoameriku a další starověké regiony. Práce metodologicky vychází ze dvou vědeckých oborů, na jedné straně z mayistiky (a jejích hlavních disciplín, archeologie, ikonografie a epigrafie) a na druhé z religionistiky, respektive srovnávacího studia náboženství. Konceptně je rozdělena do tří částí, teoretické (první kapitola), faktografické (druhá a třetí kapitola) a konečně analytické (čtvrtá a pátá). Základními závěry jsou a) nevhodnost některých evropských konceptů pro mezoamerické a obecně starověké prostředí (konkrétně především duality náboženské-světské) a b) velmi imanentní, fyzická a konkrétní podoba, kterou nabývají mezoamerická božstva.

Poté prof. Opatrný stručně shrnul posudek oponentů. Prof. Štěpánek práci doporučil k obhajobě, avšak zdůraznil především dva nedostatky: nedostatek citací ze současné literatury a pak formální chyby v citacích; zároveň velmi zkritizoval první kapitolu, kterou navrhuje úplně vypustit a nahradit ji chybějícím přehledem dosavadního stavu bádání. Prof. Vrhelovi se naopak práce velmi líbí, zvláště první část. Kritizuje však nepřehlednost a navrhuje jinak strukturovat celou práci, za druhé nepovažuje za vhodné označení závěru „resumen y conclusión“. Hodně kriticky se staví k tomu, že kandidátka používá ve španělském textu rozsáhlé anglické citace a někdy i bibliografické informace v češtině, přestože daná díla byla přeložená do španělštiny. Práci pak jednoznačně doporučuje k obhajobě.

Mgr. Kosticová uznala výhrady týkající se nedostatků v citacích, nicméně ohradila se proti kritice první kapitoly z pera prof. Štěpánka, zejména proti jeho názoru, že je třeba kapitolu upravit tak, aby používala teologickou terminologii. Upřesnila, že zejména tato kapitola plně metodologicky stojí v tradici religionistiky (a nikoli teologie), konkrétně pak fenomenologie náboženství a tomu odpovídá i užívaná terminologie a výběr autorů. Kandidátka rovněž uznala výhrady zjm. prof. Štěpánka týkající se absence obrazové přílohy a mapy města. Pokud jde o strukturu práce a absenci přehledu stavu bádání, uvedla, že se

inspirovala způsobem, jakým se v současné době píše disertační práce v USA – obsahují obvykle úvodní kapitolu, v níž kandidát upřesňuje teoretická východiska, na kterých stojí.

Doc. Křížová poté zdůraznila multidisciplinární charakter práce, což na jedné straně je její velká výhoda, ale zároveň to představuje riziko, vzhledem k větší napadnutelnosti práce z pozice různých oborů.

Diskuse:

Prof. Housková uvádí, že má dojem, že v českém prostředí přežívá jakási normovaná „kuchařka“, jak postupovat při psaní doktorandské práce, že se však spíše kloní ke způsobu jaký použila kandidátka. Zásadou by mělo být dohledat pramen v původním jazyce. Pokládá dotaz, zda je vůbec možné z pozice příslušníka současné západní civilizace nějakým způsobem skutečně porozumět časově tak vzdáleným kulturám, jako je právě ta mezoamerická.

Kandidátka odpovídá, že právě tomuto tématu věnovala obrovskou část disertace. Člověk má pochopitelně tendenci vkládat do teorií pohled své kultury a úplně objektivního postoje docílit nelze, ale lze si uvědomit předsudky, které si člověk nese s sebou a které jeho pohled ovlivňují, a tím dosáhnout aspoň dílčí nestrannosti. Konkrétně se v disertaci zabývala evropskou tendencí klasifikovat do dualit (např. posvátné-profánní), která je sice dobrým způsobem, jak lépe porozumět odlišným kulturním konceptům, je však nutné si uvědomit, že tyto kultury samy v těchto kategoriích neuvažují a jedná se pouze o evropskou aproximaci.

Prof. Opatrný pak uvádí, že je také otázkou nakolik byla původní kultura „kontaminovaná“ příjezdem Španělů; kandidátka reaguje, že v mayské oblasti máme oproti aztécké výhodu v tom, že u Mayů máme dochované velké množství písemných pramenů dokonce i z klasického období rozvoje mayské civilizace.

Prof. Housková se táže, nakolik se v současnosti užívá v mezoamerických studiích, zejména v případě Chichén Itzá, komparační metoda. Mgr. Kosticová odpovídá, že dříve se používala hodně, ale v poslední době byly odhaleny zásadní nedostatky v těchto dosavadních teoriích postavených na komparaci a z toho důvodu je mayistika momentálně orientována mnohem více empiricky, na konkrétní fakta. Z pohledu kandidátky se dnes interpretuje a komparuje příliš málo.

Pan Doc. Janský uvádí, že by výsledný efekt práce mohl být lepší pro lidi, kteří jsou vnějšími uživateli, a že by z toho důvodu uvítal obrazovou přílohu. Mgr. Kosticová uznává jeho výhradu.

Pan Prof. Opatrný na závěr krátce shrnuje, že disertace byla velmi pěkná, i z diskuse je patrné, že kolegyně bytelně zná to, o čem mluví a je evidentní, že hodlá pokračovat ve svém výzkumu.

Vyhlášení výsledků tajného hlasování: počet členů 6 – přítomno 4 – kladných hlasů 4.
Komise navrhla udělit titul doktor (Ph.D.)

Zapsal: Karel Kostic

Podpis předsedy komise: